

Олег Топузов,
доктор педагогічних наук, професор,
Микола Головка,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Вступ. У сучасному глобалізованому світі якісно змінюються вимоги до фахівця-професіонала як особистості, мобільної і конкурентоспроможної на ринку праці, спроможної творчо підходити до вирішення виробничих завдань, та яка при цьому має високорозвинуті інтелектуальні, моральні, духовні якості.

Процес професійного становлення та розвитку особистості є тривалим, багатограним і не може бути цілком зреалізований лише зусиллями професійної освіти. Він безпосередньо пов'язаний із проблемою формування індивідуальної освітньої траєкторії на рівнях базової та повної загальної середньої освіти. Відповідно, майбутній професійний успіх значною мірою залежить від того, настільки повно вдалося створити умови для вибору учнем ще в школі власного шляху реалізації особистісного потенціалу, орієнтованого на його здібності та інтереси. Це, в свою чергу, вимагає і відповідної спрямованості освітнього процесу, освітніх програм, відповідного змісту, технологій та засобів навчання. Тобто, важливою передумовою успішного професійного розвитку особистості є модернізація не тільки виробничої, а й освітньої галузі.

Професійне становлення особистості розглядається як складний процес її розвитку та саморозвитку, результатом якого є формування компетентного суб'єкта професійної діяльності. При цьому розвиваються не окремі якості індивіда, а особистість у цілому.¹ Успішність професійного розвитку особистості дослідники пов'язують як із рівнем соціально-економічного, так і культурного, духовного, інтелектуального розвитку суспільства. Так, К. Чарнецькі, представник наукової школи професора Ф. Шльосека, наголошує, що саме педагогічні умови професійного розвитку особистості відіграють провідну роль у сучасних умовах. До них дослідник відносить забезпечення права на освіту, доступність якісної шкільної освіти, розвинутість системи освіти, підготовку вчительських кадрів, розвиток психолого-педагогічних консультацій для дітей і молоді.²

Таким чином сьогодні якісна загальна середня освіта стає одним із визначальних чинників професійного розвитку особистості в майбутньому.

Модернізація шкільної освіти – вимога «суспільства знань». Випускник школи зустрічається з реальністю, в якій, як зазначає В.Г. Кремень, технологічні нововведення передують соціальним інноваціям, а це обумовлює динаміку соціальних трансформацій, характерних для «суспільства знань», у якому особливе місце займають цінності інновацій, змін і прогресу. При цьому у модернізаційних процесах, які відбуваються в

---

1 Ткаченко А. В. Категоріальний статус поняття "професійний розвиток особистості" / А. В. Ткаченко // Витоки педагогічної майстерності. Сер. : Педагогічні науки. - 2011. - Вип. 8(2). - С. 263-269. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2011_8%282%29_55

2 Чарнецькі К. Психологія професійного розвитку особистості: Автореф. дис... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Казимеж Чарнецькі ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. — К., 1999. — 48 с.

суспільстві, визначальними стають саме соціальні інновації, в контексті яких мають відбуватися зміни у сфері освіти (В. Кремень, 2013).³

Ключова функція традиційної освіти щодо забезпечення учня ґрунтовною системою знань, на основі яких він вибудує своє подальше життя, стає неактуальною в «суспільстві знань». Знання, ідеї та технології у сучасному світі змінюються настільки швидко, що намагатися навчити людину в школі на все життя просто немає сенсу. Постійно будуть з'являтися нові знання, без освоєння яких будь-який фахівець не зможе відповідати потребам і запитам часу та втратить конкурентноздатність.⁴

Саме тому парадигмою Нової української школи є пріоритети підготовки відповідальних, активних та підприємливих громадян, які будуть спроможні побудувати потужну державу і конкурентну економіку.⁵

Ключовими напрямками цього процесу є оновлення змісту освіти та його спрямування на формування ключових компетентностей як основи успішної самореалізації випускника в суспільстві, подальшій навчальній та професійній діяльності, запровадження інноваційних педагогічних технологій та методик навчання, підготовка вчителів, які максимально реалізують свій творчий потенціал та розвиваються професійно. Основою модернізації шкільної освіти має стати вирішення проблеми аксіологічного спрямування освітнього процесу. Адже від змісту й спрямованості навчальних предметів, виховного процесу залежить духовна, морально-психологічна культура молодих людей. Відповідно, освітній процес має спрямовуватися на духовне збагачення і творчу діяльність особистості, яка виявляє свої здібності для самореалізації.⁶

Не менш актуальною є і проблема наукового обґрунтування модернізаційних змін в освіті, експериментальна апробація новітніх дидактичних систем.

Новій школі – новий зміст освіти. Об'єктивну необхідність пошуку механізмів оновлення змісту загальноосвітньої підготовки учнів підтвердили результатами міжнародного порівняльного дослідження TIMSS, у якому Україна взяла участь вдруге у 2011 році.

Серед учнів 3378 учнів із 148 загальноосвітніх навчальних закладів України, які взяли участь в оцінюванні, 6 % продемонстрували найвищий рівень підготовки з природничих предметів, 23 % — високий, а 35 % — середній рівень. Низький рівень навчальних досягнень було виявлено у 24 % учнів, а фрагментарні знання мали 12 % (менше міжнародного стандарту низького рівня підготовки з природничих предметів).⁷

Українські учні продемонстрували найбільш високий середній бал за виконання завдань, орієнтованих на використання знань у стандартних ситуаціях, і найменший – на застосування знань. Тобто, особливістю шкільної освіти в Україні залишається її

---

3 Кремень В. Інноваційна людина як мета сучасної освіти / Кремень Василь // Філософія освіти. Philosophy of Education: науковий журнал. – 2013. № 1 (12) // Ін-т вищої освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова, 2013. – С. 7-22

4 Кремень, В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум [Текст] : [монографія] / В. Г. Кремень. - Вид. перероб. - Київ : Грамота, 2010. – 575.

5 Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи.- К.: МОН України, 2016.- 34 с.

6 Кремень, В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум [Текст] : [монографія] / В. Г. Кремень. - Вид. перероб. - Київ : Грамота, 2010. – 575.

7 Прокопенко Н. Основні результати міжнародного порівняльного дослідження якості природничо-математичної освіти timss 2011 [Електронний ресурс].- К., 2013.- Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/analytics/68-osnovni-rezultati-mizhnarodnogo-porivnyalnogo-doslidzhennya-yakosti-prirodnichno-matematichnoji-osviti-timss-2011>.

зорієнтованість на формування репродуктивних знань. За рівнем теоретичної підготовки українська школа не поступається, а іноді й перевершує, закордонні навчальні заклади. Але впевнене відтворення набутих у процесі навчання знань не забезпечує реалізацію умінь і навичок їх практичного застосування для розв'язання практичних задач. Значні труднощі учні відчувають, коли отримують завдання на порівняння та класифікацію, формулювання оціночних суджень, усвідомлене розуміння природи як цілісної системи.

Теоретизовані знання досить часто віддалені від життєвих ситуацій. Навички розв'язувати навчальні задачі за встановленими алгоритмами ефективні для стандартних навчальних задач, але не дають можливості творчо підходити до вирішення нестандартних ситуацій, розгортати активну пошукову навчально-пізнавальну діяльність, максимально використовувати наявні інформаційно-довідкові ресурси.

У 2015 році Національна академія педагогічних наук України презентувала науково-аналітичну доповідь «Про зміст загальної середньої освіти» за результатами ґрунтовний всебічного аналізу, здійсненого, зокрема, й науковцями Інституту педагогіки.

Результати досліджень показали перевантаження змісту загальної середньої освіти фактологічним матеріалом інформативного характеру, невідповідність обсягів навчального матеріалу відведеному часу, порушення наступності змісту, низький рівень якості більшості шкільних підручників. Недостатньо прослідковуються зв'язки між освітніми галузями, що є важливим для формування ключових компетентностей учнів. Формулювання вимог до результатів навчання не завжди відповідає ознакам компетентнісного підходу до навчання (ґрунтуються не на освітніх результатах, а на обсязі знань і вмінь, які мають бути засвоєні на певному рівні освіти).⁸

Саме тому серед першочергових заходів є розвантаження змісту навчання та приведення його у відповідність до норма гранично допустимого навантаження; оновлення основних змістових у напрямі забезпечення формування стратегічного поля освітніх цілей та розвитку особистісних характеристик учнів; посилення компетентнісної спрямованості змісту з акцентом на ціннісно-сміслових орієнтаціях дитини в практичних ситуаціях; фундаменталізація змісту в старшій школі з метою забезпечення цілісності, узагальненості, універсальності, практичної значущості знань; посилити діяльнісну основу підручників і навчальних посібників відповідно до компетентнісних засад навчання предмета і формування ключових компетентностей учнів; створення на компетентнісних засадах нового покоління підручників та навчальних посібників.

Підручники нового покоління мають створюються на засадах дитиноцентризму. Одним із потужних ресурсів модернізації загальної середньої освіти є створення та запровадження дидактичного забезпечення нового покоління, створеного на засадах дитиноцентризму, яке реалізує зміст та технології компетентнісного навчання.

Його основними ознаками є: спрямованість на розвиток особистості учня, стимулювання розвитку його здібностей, інтересів і нахилів, потреб, мотивів, ціннісних орієнтацій і досвіду, виховання позитивних якостей особистості; забезпечення індивідуалізації навчання, можливість вибору й реалізації учнем індивідуальної освітньої траєкторії, індивідуального шляху в навчанні й розвитку особистості, вибору методів та форм здобуття освіти; різнобічні та динамічні взаємозв'язки з інформаційно-освітнім

---

⁸ Про зміст загальної середньої освіти: Науково-аналітична доповідь / За заг. ред. В.Г. Кременя.- К.: НАПН України, 2015.- 118 с.

середовищем, які забезпечують персоналізацію змісту навчання, його оптимальний темп, є умовою формування індивідуальної освітньої траєкторії учня та реалізуються за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (електронні підручники та посібники, електронні освітні ресурси, технологія qr-кодів для паперових навчальних книг).

Сучасний шкільний підручник має бути компетентісно орієнтованим, втілювати ідеї варіативності, узгодженості змісту навчального матеріалу з вимогами освітніх стандартів та навчальних програм, діяльнісний підхід у навчанні предметів.

Зміст та методичний апарат сучасного підручника має: забезпечувати можливість ефективної організації навчального процесу на всіх його основних етапах; сприяти організації різних видів діяльності та комунікації між учасниками освітнього процесу; реалізовувати принципи диференціації та індивідуалізації в організації навчальної діяльності учнів відповідно до їх пізнавальних можливостей; виконувати мотиваційну функцію, стимулювати пізнавальний інтерес; сприяти формуванню навичок самооцінки і самоаналізу, вміння вчитися; залучати учнів до виконання дослідницьких та творчих завдань і проектів; містити методичний апарат, який дає можливість організовувати контроль та самоконтроль, оцінювати навчальні досягнення учнів; через систему вправ та завдань забезпечувати можливість учням застосування отримані знання для вирішення задач практичного спрямування, що проектується на формування предметних і ключових; формувати стійку потребу та навички самоосвіти і самонавчання; розвивати критичне мислення, здатність аргументовано висловлювати свою точку зору.

Відповідно сьгодні особливої актуальності набуває проблема створення, експертизи та вибору підручників. Вчитель нової української школи не зможе повноцінно реалізувати інноваційні методики навчання маючи під руками застарілу навчальну книгу.

Сформувати в учнів ключові компетентності, важливі для їх подальшого успішного життя та професійної діяльності, може лише інноваційний педагог. Щоб сформувати інноваційного учня, інноваційним має бути педагог. Незважаючи на те, що в освітній практиці застосовуються різні підходи, спрямовані на професійне зростання вчителя, підвищення його фахового рівня, учителі, у своїй більшості, залишаються недостатньо активними і не мають справжньої мотивації до особистісного та професійного зростання. Як, правило, такі вчителі використовують переважно застарілі дидактичні засоби і методики, неспроможні самостійно опанувати та практично використовувати новітні технології і методики. Але окрім опанування та відтворення, сучасний вчитель має бути спроможним створювати авторські оригінальні дидактичні системи, експериментувати, розробляти нормативні та методичних матеріали.

Актуалізується проблема формування в учителів умінь визначати загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти, встановлювати структурні взаємозв'язки між предметами в межах освітніх галузей, застосовувати принцип інтеграції, добирати дидактично обґрунтовані форми, методи, прийоми та засоби організації освітнього процесу, адекватні та об'єктивні забезпечення якості освіти.

Вирішення проблеми підготовки грамотного та ініціативного вчителя зумовлює необхідність оновлення всієї системи педагогічної освіти. Концепцією розвитку педагогічної освіти передбачена підготовка педагогів-дослідників, які здатні розв'язувати комплексні проблеми в галузі педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та

професійної практики. Педагоги-дослідники мають бути здатними здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку освіти, створювати та впроваджувати нові зміст освіти і методики навчання, поєднувати власну педагогічну діяльність на високому професійному рівні з поширенням кращої практики, експертною діяльністю та наставництвом на основі власного педагогічного досвіду.⁹

Тому актуальною є проблема модернізації системи вищої педагогічної освіти, її спрямування на формування інноваційного педагога, який стане для учня наставником та партнером в освітньому процесі, спрямовуючи молоду людину на усвідомлений вибір життєвої траєкторії.

Розбудова шкільної освіти потребує наукового супроводу. Трансформаційні зміни в загальній середній освіті неможливі без наукової, методичної, консультативної підтримки. Ці функції Законом України «Про освіту» (ст. 75) покладено на Національну академію педагогічних наук України, яка: здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження та інноваційні розробки у сфері освіти, педагогіки та психології; надає наукову, методичну, консультативну підтримку; залучається до проведення незалежної наукової експертизи освітніх інновацій, навчальної та методичної літератури; бере участь у розробленні методів навчання, стандартів освіти, типових освітніх програм, підручників; здійснює розроблення та експериментальну перевірку інноваційних моделей освіти; провадить освітню діяльність з підготовки і підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти, пов'язану із здійсненням освітньої політики.¹⁰

Інститут педагогіки як провідна установа Національної академії педагогічних наук України в галузі загальної середньої освіти здійснює системні дослідження актуальних проблем педагогічної теорії та шкільної практики, працює над розробленням освітніх стандартів та навчальних програм, створює та пробує підручники нового покоління, новітні компетентнісно-орієнтовані методики навчання, які спрямовані на формування й оцінювання предметних і ключових компетентностей

Наукові пошуки Інституту педагогіки зосереджені на обґрунтуванні цілей, змісту, організаційних форм, методів, прийомів і засобів навчання в школі в умовах реалізації компетентнісного підходу, розробленні методик формування ключових і предметних компетентностей учнів, створенні науково-методичного забезпечення, що реалізує положення освітніх стандартів, побудові технологій оцінювання ключових та предметних компетентностей. Понад третина фундаментальних та переважна більшість прикладних (біля 90%) науково-дослідних робіт зосереджено на розробленні теоретико-методологічних та науково-методичних засади формування та реалізації змісту загальної середньої освіти з позицій компетентнісного підходу.

Практичним втіленням наукового доробку з проблеми формування та реалізації змісту загальної середньої освіти стала успішна участь співробітників інституту у конкурсі підручників для 1, 5 та 10-го класу закладів загальної середньої освіти.

Успішно пройшли II етап конкурсу підручники: «Я досліджую світ», «Українська мова. Буквар», «Математика» (для 1 класу Нової української школи); «Вступ до історії»

---

⁹ Концепція розвитку педагогічної освіти / МОН України.- [Електронний ресурс].- К.: МОН України, 2018.- Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-povtorno-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt>.

¹⁰ Закон України «Про освіту».- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.

(для 5 класу); підручники з української мови та літератури, німецької та іспанської мов, історії України, математики, хімії, фізики, технологій (для 10 класу). Всі ці проекти підручників успішно витримали психолого-педагогічну, науково-методичну експертизу та рекомендовані МОН України для використання в загальноосвітніх навчальних закладах.

Одним із ключових етапів процесу підручникотворення є процедура експертного відбору. Зростання суспільних вимог до якості шкільного підручника зумовлює посилення персональної відповідальності кожного конкретного експерта. Підготовка експерта-фахівця з навчальної літератури є тривалим процесом. Досягти позитивний результат у ньому можна лише шляхом системної та цілеспрямованої підготовки експертів до здійснення кваліфікованого оцінювання якості конкурсних підручників.

З метою вирішення цієї проблеми Інститут педагогіки ініціював семінари-інструктажі експертів, які проводяться спільно з Міністерство освіти і науки України. Розробляються та обговорюються методичні матеріали щодо особливостей здійснення експертизи рукописів підручників, які реалізують наукові підходи в галузі сучасного підручникотворення та оцінювання якості навчальної книги зі шкільних предметів.

Важливу роль у підготовці вчителя до реалізації на практиці новітніх технологій та методик навчання відіграють традиційні серпневі web-конференції «Учені НАПН України – українським учителям», що організовуються Інститутом педагогіки НАПН України. Під час їх роботи в он-лайн режимі освітяни можуть поспілкуватися з фахівцями провідних установ НАПН України, які досліджують проблеми удосконалення змісту та методик навчання, психологічної підтримки освітнього процесу, інклюзії та виховання. Щороку науковці Інституту педагогіки готують методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу й вивчення навчальних предметів.

Висновки. Якісна загальної середньої освіти є важливою передумовою різнобічного розвитку особистості, не тільки інтелектуального, а й морального, духовного та професійного. Її модернізація передбачає системні зміни з урахуванням європейських тенденції розвитку освітніх систем, створення гармонізованого освітнього середовища, основою якого є дитиноцентрована система цінностей. Ознакою такого середовища є інноваційний тип навчання, спрямованого на формування компетентної особистості, здатної ініціювати інноваційні зміни, успішно розв'язувати практичні завдання, облаштовувати гармонічні стосунки з природою та соціумом.

Серед першочергових практичних кроків у цьому напрямі є удосконалення освітнього процесу щодо його аксіологічного спрямування, переосмислення освітніх пріоритетів, розбудова змісту загальної середньої освіти та його спрямування на задоволення освітніх потреб дитини, орієнтованість на результативний складник навчання та формування в учнів ключових компетентностей, важливих для подальшої освітньої та професійної діяльності, розроблення дидактичного забезпечення компетентнісного навчання, пошук його раціональних моделей.

Актуалізуються проблеми створення сучасного компетентно орієнтованого підручника та ефективної системи його експертизи і апробації, удосконалення системи професійної освіти, яка забезпечить підготовку вмотивованого вчителя.

Бібліографія

1. Ткаченко А. В. Категоріальний статус поняття "професійний розвиток особистості" / А. В. Ткаченко // Витоки педагогічної майстерності. Сер. : Педагогічні науки. - 2011. - Вип. 8(2). - С. 263-269.

2. Чарнецькі К. Психологія професійного розвитку особистості: Автореф. дис... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Казимеж Чарнецькі ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. — К., 1999. — 48 с.

3. Кремень В. Інноваційна людина як мета сучасної освіти / Кремень Василь // Філософія освіти. Philosophy of Education: науковий журнал. — 2013. № 1 (12) // Ін-т вищої освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова, 2013. — С. 7-22

4. Кремень, В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум [Текст] : [монографія] / В. Г. Кремень. - Вид. перероб. - Київ : Грамота, 2010. — 575.

5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. - К.: МОН України, 2016.- 34 с.

6. Кремень, В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум [Текст] : [монографія] / В. Г. Кремень. - Вид. перероб. - Київ : Грамота, 2010. — 575.

7. Прокопенко Н. Основні результати міжнародного порівняльного дослідження якості природничо-математичної освіти TIMSS 2011 [Електронний ресурс].- К., 2013.- Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/analytics/68-osnovni-rezultati-mizhnarodnogo-porivnyalnogo-doslidzhennya-yakosti-prirodnicho-matematichnoji-osviti-timss-2011>.

8. Про зміст загальної середньої освіти: Науково-аналітична доповідь / За заг. ред. В.Г. Кременя. - К.: НАПН України, 2015.- 118 с.

9. Концепція розвитку педагогічної освіти / МОН України. - [Електронний ресурс].- К.: МОН України, 2018.- Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-povtorno-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt>.

10. Закон України «Про освіту». - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.

Олег Топузов,
доктор педагогічних наук, професор
Микола Головка,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

У статті актуалізується проблема модернізації системи загальної середньої освіти як важлива педагогічна умова професійного розвитку особистості. Наголошується, що успішність процесу становлення професіонала, спроможного творчо та ініціативно вирішувати складні завдання, значною мірою визначається якістю шкільної освіти, її спрямованістю на врахування потреб дитини, розвиток її особистісного потенціалу, формування ключових компетентностей як запоруки успішного дорослого життя.

Виокремлено та проаналізовано пріоритетні напрями якісного оновлення вітчизняної системи загальної середньої освіти. Наголошено, що першочерговими кроками є удосконалення змісту освіти та запровадження сучасних технологій і методик його реалізації на засадах дитиноцентризму та компетентнісного навчання, створення підручників нового покоління, удосконалення системи професійної педагогічної освіти та її зорієнтованість на підготовку інноваційного педагога. Обґрунтовано необхідність здійснення системного науково-методичного супроводу процесу розбудови сучасної шкільної освіти та проаналізовано його можливі шляхи реалізації на прикладі діяльності Інституту педагогіки як однієї із провідних установ НАПН України. Визначено пріоритетні напрями академічних педагогічних досліджень, спрямованих на забезпечення функціонування загальної середньої освіти.

Ключові слова: загальна середня освіта, модернізація змісту та технологій навчання, дитиноцентричний освітній підхід, сучасний підручник, інноваційний педагог, професійний розвиток особистості, науково-методичний супровід загальної середньої освіти.

Oleg Topuzov,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Mykola Holovko,
Candidate of Pedagogical Sciences, Docent,
Ukraine

MODERNIZATION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION AS A CONDITION FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY

The article deals with the problem of modernization of the system of general secondary education as an important pedagogical condition for the professional development of personality. It is noted that the success of the process of becoming a professional capable of creatively and initially solving difficult tasks is largely determined by the quality of school education, its focus on taking into account the needs of a child, developing his/her personal potential, forming key competencies as a guarantee of successful adult life.

The priority directions of qualitative updating of the national system of general secondary education are singled out and analyzed. It is emphasized that the priority steps are the improvement of the content of education and the introduction of modern technologies and methods for its implementation on the basis of child-centered and competency-based education, the creation of textbooks of a new generation, improvement of the system of professional pedagogical education and its orientation towards the training of an innovative teacher. The necessity of carrying out systematic scientific and methodical support of the process of development of modern school education is substantiated and its possible ways of realization on the example of the Institute of Pedagogy as one of the leading institutes of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine are analyzed. The priority directions of academic pedagogical research aimed at ensuring the functioning of general secondary education are determined.

Key words: general secondary education, modernization of content and teaching technologies, child-centered educational approach, modern textbook, innovative teacher, professional development of personality, scientific and methodological support of general secondary education.